

УДК 621.923

В.М. Лотоцька, А.М. Біткіна.

Технічний коледж Тернопільського національного технічного університету ім. І. Пулюя, Україна

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРИ МІЖНАРОДНИХ ПЕРЕВЕЗЕННЯХ

V.M. Lototska, A.M. Bitkina

LEGAL REGULATION OF THE INTERNATIONAL TRANSPORT

Перехід світової економіки у фазу постіндустріального розвитку та глобалізація міжнародної торгівлі були б неможливими без розвитку транспорту. Міжрегіональна та внутрішньоконтинентальна торгівля в рамках створених наднаціональних інтеграційних, торговельних, політичних союзів, зон вільної торгівлі, вимагала подовження транспортних шляхів, скорочення термінів доставки та збільшення кількості перевезень пасажирів і вантажів, створення нової системи транспортної мережі дистрибуції на базі єдиної мережі міжнародних транспортних коридорів, удосконалення системи комбінованих перевезень.

Провадження зовнішньоекономічної діяльності неможливе без здійснення міжнародних перевезень транспортом різних видів. Під міжнародним перевезенням розуміється перевезення вантажів та пасажирів між двома та більше державами, що виконується на умовах, які встановлені укладеними цими державами міжнародними угодами.

Характерною особливістю правового регулювання в цій сфері є те, що основні питання перевезень (як-от: вимоги до перевізної документації, порядок приймання вантажу до перевезення та видачі його в пункті призначення, умови відповідальності перевізника, процедура пред'явлення до перевізника претензій і позовів) вирішуються в міжнародних угодах (транспортних конвенціях), які містять уніфіковані норми, що одноманітно визначають умови міжнародних перевезень. Ці конвенції, на відміну від конвенцій у галузі міжнародної купівлі-продажу, носять імперативний характер. За відсутності уніфікованих матеріально-правових норм звертаються до норм національного законодавства у відповідності з колізійними нормами транспортних конвенцій або національного законодавства.

Особливістю міжнародних перевезень є те, що при відправленні вантажу, як правило, керуються законодавством країни відправлення, а при його видачі в кінцевому пункті – законом країни призначення. Правове регулювання відносин, які виникають із здійснення міжнародних перевезень, має певну специфіку.

Види правового регулювання доцільно виділяти за такими ознаками: кількість сторін договору, предмет договору, напрям операції.

Правове регулювання міжнародних перевезень може бути:

- багатостороннім – міжнародні перевезення погоджуються та регулюються багатосторонніми міжнародними договорами залежно від виду транспорту, яким здійснюється перевезення;

- двостороннім – питання міжнародних перевезень регулюються двосторонніми договорами між двома країнами залежно від виду транспорту, яким здійснюється перевезення;

- одностороннім (національне законодавство) – це національні нормативно-правові акти про міжнародні перевезення, які ґрунтуються на конвенційних нормах або акти, частина норм яких регулює міжнародні перевезення.

В Україні регулювання відносин у сфері діяльності транспорту відноситься до пріоритетних напрямків внутрішньої політики держави, оскільки створення правових стимулів щодо розвитку транспортної системи є одним з основних резервів підвищення добробуту суспільства, його економічного потенціалу відповідно до напрямків розвитку держави, закріплених Конституцією України. Розвиток транспорту та інших засобів комунікації визначає не тільки структуру економічного простору держави, тобто екстенсивний процес економічного росту, але й якісне вдосконалення економіки, тобто процес інтенсивного росту.

Принципи державного регулювання транспортної системи – правила, на основі яких здійснюються взаємовідносини між суб'єктами державного регулювання транспортної системи, причому взаємовідносини мають характер, відповідний до державного режиму. Здійснено класифікацію принципів за такими ознаками:

- системність (загальносистемні, тобто основні правила діяльності системи суб'єктів як державного утворення та специфічні, тобто правила, на основі яких функціонує кожне структурне утворення транспортної системи як певна підсистема);
- функціональна ознака (підсистема кадрів, інформаційного забезпечення, технологій державного управління транспортною системою, оперативно-пошукова та контрольна підсистеми);
- структурні (структурно-цільові, структурно-функціональні, структурно-організаційні, структурно-процесуальні).

Радикальні зміни в економіці України, наявність конкуренції на ринку надання транспортних послуг потребує суттєвих змін у організації управління транспортною системою. Як об'єкт державного управління транспортна система повинна відповідати рівню соціально-економічного розвитку держави, позитивно впливати на національну безпеку, забезпечувати здійснення зовнішньоекономічних зв'язків.

Регулювання у сфері транспортного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності в сучасних умовах здійснюється на основі міжнародних договорів, рішень міждержавних економічних конференцій, міжнародних звичаїв та рішень міжнародних організацій. Характерно, що міжнародні організації є одночасно й суб'єктами міжнародних економічних відносин (поряд із фізичними, юридичними особами та державами), і частиною механізму міждержавного регулювання цих відносин.

Основними причинами, що стримують розвиток транспортного забезпечення у сфері зовнішньоекономічної діяльності України, є: невпорядкованість системи державного регулювання щодо контролю на кордоні та справляння зборів; висока вартість послуг, що надаються митними брокерами, контрольними службами й транспортними терміналами; численні бюрократичні перепони при оформленні міжнародних перевезень; брак комплексного, у тому числі інформаційного, обслуговування на шляху здійснення міжнародних перевезень; недостатність, а на окремих напрямках і відсутність комплексу нормативно-правових актів, що регулюють міжнародні перевезення та їх обслуговування.

Діяльність органів державного управління транспортом спрямована, в основному, на здійснення непрямого регулювання транспортної системи шляхом тарифної політики, ціноутворення, координації діяльності різних видів транспорту. Особливості державно-управлінської діяльності обумовлені ступенем розвитку ринкових відносин, станом економіки країни.

Література

1. В. М. Гайворонський, В. П. Жушман Міжнародне приватне право. - Навчальний посібник, Київ. Юрінком Інтер 2007.
2. В. Ф. Опришко Міжнародне економічне право Підручник. — Видання друге, перероблене і доповнене. — К.: КНЕУ, 2003. — 311 с.